

İctimai Sektor üçün 22 Nöli Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartı

“Ümumi Dövlət Sektoru haqqında Maliyyə Məlumatının Açıqlanması”

İctimai Sektor üçün 22№-li Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartı
"Ümumi Dövlət Sektoru haqqında Maliyyə Məlumatının Açıqlanması"

Mündəricat

	Maddə
Standartın məqsədi və tətbiq sahəsi	1-15
Seqment hesabatları	7-8
Maliyyə hesabatlığının statistik əsasları	9-11
Uçot siyasəti	12-14
Əsas anlayışlar	15-22
Dövlət Müəssisələri	16
Ümumi Dövlət Sektoru	17-18
Dövlət Maliyyə Korporasiyaları Sektoru	19
Dövlət Qeyri-Maliyyə Korporasiyaları Sektoru	20-22
Uçot siyasəti	23-32
Əlavədezaqreqatlaşdırma	33-34
Məlumatın açıqlanması	35-42
Birləşdirilmiş maliyyə hesabatları ilə üzləşdirmə	43-44
Maliyyə hesabatlığının statistik əsaslarına uyğun üzləşdirmə	45-46
Qüvvəyə minmə tarixi	47-48
İzahlar və şərhlər	

Standartın məqsədi və tətbiq sahəsi

1. Bu Standartın məqsədi konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında ümumi dövlət sektoru (ÜDS) haqqında məlumatı təqdim edən hökumətlər üçün açıqlama tələblərini müəyyən etməkdir. Hökumətin Ümumi Dövlət Sektoru haqqında müvafiq məlumatları açıqlaması maliyyə hesabatlarında şəffaflığın artırılması, kommersiya və qeyri-kommersiya fəaliyyətləri, maliyyə hesabatları və maliyyə hesabatlarının statistik bazası arasındakı münasibətlərin daha yaxşı anlaşılmasını təmin edir.

2. Hökumət birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) maliyyə hesabatlarını mühasibat uçotunun hesablaşma metodu əsasında hazırladıqda və təqdim etdikdə, habelə ümumi dövlət sektoruna dair maliyyə məlumatlarının açıqlanmasına dair qərar qəbul etdikdə hazırki Standartın tələblərini nəzərə almalıdır.

3. Dövlətlər vergilərdən vəsait tutulmalarını, köçürmələri və bir sıra bazar və qeyri-bazar əməliyyatlarını öz fəaliyyətini maliyyələşdirmək məqsədilə həyata keçirir. Onlar təşkilatlar vasitəsilə öz seçicilərinə mal və xidmətlərin təmini üçün fəaliyyət göstərirlər. Bəzi təşkilatlar, əsasən, öz xidmət fəaliyyətlərini maliyyələşdirmək üçün vergi və ya başqa dövlət gəlirlərinin mənimsənilməsi və ya bölüşdürülməsindən istifadə edirlər, amma bəzi hallarda kommersiya fəaliyyətləri daxil olmaqla, əlavə gəlir gətirən fəaliyyətlərdən də istifadə edə bilirlər. Digər təşkilatlar öz vəsaitlərini əsasən və ya əhəmiyyətli dərəcədə kommersiya fəaliyyətlərindən yarada bilər. Bunlara misal olaraq "Maliyyə Hesabatlarının Təqdim edilməsi" adlı İctimai Sektor üçün 1N^o-li Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartında qeyd olunduğu kimi, Dövlət Müəssisələrini göstərmək olar.

4. İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotu Standartlarına uyğun olaraq hazırlanmış dövlət maliyyə hesabatları (a) dövlət tərəfindən aktivlərə nəzarəti və öhdəlikləri, (b) dövlət tərəfindən göstərilən xidmətlərin dəyəri və (c) bu xidmətlərin təmin edilməsini maliyyələşdirmək üçün yaradılmış vergi və digər gəlirlərə nəzarəti təmin edir. Nəzarət edilən təşkilatlar vasitəsilə xidmət göstərən dövlət maliyyə hesabatları öz fəaliyyətlərini maliyyələşdirmək üçün dövlət büdcəsindən asılı olub-olmamasına baxmayaraq konsolidə edilmiş (birləşdirilmiş) maliyyə hesabatlarıdır.

5. Bəzi qanunvericiliklərdə hökumət və ya onun müvafiq sektorları üçün maliyyə hesabatları və büdcələr həmçinin maliyyə hesabatlığının statistik əsaslarına uyğun olaraq işlənilib hazırlana bilər. Bu əsaslar Birləşmiş Millətlər Təşkilatı və digər beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən hazırlanmış Milli Hesablar Sistemi 1993-ə (MHS 93) uyğun olan və ondan düzəliş edilmiş tələbləri əks etdirir. Maliyyə hesabatlığının statistik əsasları Ümumi Dövlət Sektoru üzrə maliyyə məlumatının təmin olunmasına xidmət edir. Ümumi Dövlət Sektoru qeyri-bazar fəaliyyətlərini həyata keçirən və öz xidmət fəaliyyətlərini maliyyələşdirmək üçün dövlət büdcəsindən ayrılan təxsisatlar və bölüşdürmələrindən asılı olan qeyri-kommersiya təşkilatlarını əhatə edir (bundan sonra qeyri-bazar

təşkilatları və fəaliyyətləri). Maliyyə hesabatlarının statistik əsasları eyni zamanda (a) əsasən bazar fəaliyyəti ilə məşğul olan dövlət korporasiyaları sektoru (adətən Dövlət Maliyyə Korporasiyaları (DMK) və Dövlət Qeyri-Maliyyə Korporasiyaları (DQMK) Sektoru kimi xarakterizə olunan) və (b) bütövlükdə dövlət sektoru haqqında məlumatı təmin edə bilər. Dövlət Maliyyə Sektorları və Dövlət Qeyri-Maliyyə Sektorlarının əsas xüsusiyyətləri hazırki Standartın 19 və 20-ci maddələrində öz əksini tapmışdır.

6. Bu Standarta uyğun olaraq hazırlanan maliyyə hesabatları yalnız nəzarət edilən müəssisələri konsolidasiya edir. Maliyyə hesabatlarının statistik bazasında bu cür məhdudiyətlər tətbiq edilmir. Bəzi qanunvericiliklərdə milli hökumət dövlət/əyalət və yerli idarəetmə qurumlarına nəzarət edir və buna görə də onun maliyyə hesabatları məhz həmin səviyyələri konsolidə edir (birləşdirir), amma digər qanunvericiliklərdə bu, belə deyil. Bütün qanunvericilik sistemlərində maliyyə hesabatlarının statistik əsaslarına uyğun olaraq dövlətin bütün səviyyələri üzrə Ümumi Dövlət Sektorları birləşdirilir, beləcə, bəzi qanunvericiliklərdə Ümumi Dövlət Sektorları maliyyə hesabatlarının birləşdirmədiyi vahidləri əhatə edəcək. Bu Standart dövlətin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarını hissələrə ayırır. Buna görə də o, Ümumi Dövlət Sektorunun tərkib hissəsi kimi hökumətin maliyyə hesabatları çərçivəsində konsolidasiya edilməyən qurumlara dair təqdimatların verilməsini qadağan edir.

Seqment hesabatları

7. İctimai Sektor üçün 18 №-li Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartı, "Seqment hesabatları" təşkilatın xidmət fəaliyyəti və hesabatlılıq və qərar qəbul edilməsi fəaliyyətini dəstəkləmək məqsədilə ayrılmış mənbələr haqqında məlumatın açıqlanmasını tələb edir. Maliyyə hesabatlarının statistik əsasları üzrə məruzə edilmiş sektorlardan fərqli olaraq, İctimai Sektor üçün 18 №-li Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartına uyğun olaraq məruzə edilmiş seqmentlər bazar və qeyri-bazar fəaliyyətləri arasındakı fərqlərə əsaslanmır.

8. Ümumi Dövlət Sektoru haqqında məlumatların açıqlanması İctimai Sektor üçün 18 №-li Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartına uyğun olaraq seqmentlər haqqında açıqlamalar etmək ehtiyacını istisna etmir. Bu, ona görədir ki, Ümumi Dövlət Sektoruna dair məlumat öz-özlüyündə xidmətin göstərilməsi üzrə əsas məqsədlərin əldə edilməsi istiqamətində (xüsusilə də, bu məqsədlər ümumi dövlət sektoruna daxil olmayan təşkilat tərəfindən əldə edildikdə) təşkilatın keçmiş fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi baxımından istifadəçilər üçün kifayət qədər təfsilatlı məlumatlar təqdim etməyəcəkdir. Məsələn, Ümumi Dövlət Sektorunun ayrıca seqment kimi tanınması dövlət korporasiyaları və kvazi-korporasiyalarının dövlətin telekommunikasiya, səhiyyə və təhsil sahəsindəki məqsədlərinə çatmaq üçün göstərdikləri xidmət fəaliyyətindəki nailiyyətlərə dair məlumatın əldə edilməsini təmin edir. Ümumi Dövlət Sektoru bütövlükdə hökumətin bir hissəsi olduğu üçün hökumət birləşdirilmiş (konsolidasiya edilmiş) maliyyə hesabatlarına

dair seqment məlumatları təqdim etmədikdə əhəmiyyətli məlumatlar diqqətdən yayına bilər.

Maliyyə hesabatlığının statistik əsasları

9. İctimai Sektor üçün Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartına və maliyyə hesabatlarının statistik əsaslarına uyğun hazırlanmış maliyyə hesabatlarının məqsədləri müəyyən cəhətlərə görə fərqlənirlər. İctimai Sektor üçün Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartına uyğun hazırlanmış maliyyə hesabatlarının məqsədi qərar qəbul edilməsi üçün yararlı məlumat təmin etmək, təşkilatın ona həvalə edilmiş və onun nəzarət etdiyi ehtiyatlar üçün məsuliyyətini nümayiş etdirməkdir. Maliyyə hesabatlarının məqsədi maliyyə siyasətinin təhlili və qiymətləndirilməsi üçün uyğun, xüsusilə, Ümumi Dövlət Sektorunun və ya hər hansı bir ölkənin daha geniş dövlət sektorunun fəaliyyəti haqqında məlumatı təmin etməkdir. Bundan əlavə, maliyyə hesabatlarının statistik əsaslarının mühasibat uçotu baxımından təsvir olunmasına baxmayaraq onlar dövlət maliyyəsinə dair statistik məlumatın əldə olunduğu əsas mühasibat uçotu sistemindən bir çox hallarda fərqlənirlər. Lakin İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotu Standartları və maliyyə hesabatlarının statistik əsaslarının əməliyyatlar və hadisələrlə rəftarında çox oxşarlıqlar var. Məsələn, onlar mühasibat uçotunun hesablama metodunu qəbul edir, oxşar əməliyyatlar və hadisələrlə məşğul olur və bəzi hallarda hesabat strukturunun analoji növünü tələb edir.

10. Bəzi qanunvericiliklərdə maliyyə hesabatlarında Ümumi Dövlət Sektoruna dair müvafiq məlumatın açıqlanması sözügedən hesabatların istifadəçilərinin qərar qəbulu və hesabatlılıq potensialını dəstəkləyir və artırır. Məsələn, Ümumi Dövlət Sektoruna dair məlumatın açıqlanması, həmçinin maliyyə hesabatlarının şəffaflığını artırır və aşağıdakı məqamların daha yaxşı başa düşülməsində maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinə kömək edəcəkdir:

- (a) Xidmətin göstərilməsi ilə bağlı Ümumi Dövlət Sektorunun fəaliyyətinin və sözügedən xidmətlərin göstərilməsi üzrə hökumətin maliyyə vəziyyətinin dəstəklənməsi istiqamətində ayrılan resurslar; və
- (b) Ümumi Dövlət Sektoru ilə korporativ sektorlar arasında münasibətlər və onların hər birinin ümumi maliyyə fəaliyyətinə təsiri.

11. Hökumət maliyyə hesabatlarının statistik əsaslara uyğun olaraq hazırlandığı və geniş həcmdə nəşr edildiyi qanunvericiliklərdə hazırki Standarta əsasən maliyyə hesabatlarında Ümumi Dövlət Sektoruna dair məlumatların açıqlanması İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotu Standartları çərçivəsində hazırlanan maliyyə hesabatları ilə statistik əsada hazırlanan maliyyə hesabatları arasında faydalı əlaqə yaradır. Bu, istifadəçilərə maliyyə hesabatlarında verilən məlumatları statistik hesabatlarda təqdim olunan məlumatlarla üzləşdirməkdə kömək edəcəkdir. "Maliyyə Hesabatlarında Büdcə Məlumatlarının Açıqlanması" adlı İctimai Sektor üçün 24 №-li Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartı büdcə üçün qəbul edilən metod əsasında büdcədə nəzərdə tutulan və faktiki məbləğlərin müqayisəsinin maliyyə hesabatlarına daxil edilməsini tələb edir.

Dövlət büdcələri ümumi hökumət üçün deyil, hər hansı Ümumi Dövlət Sektoru üçün hazırlanıqda hazırki Standarta uyğun olaraq açıqlanan Ümumi Dövlət Sektoru üzrə maliyyə məlumatları həmin İctimai Sektor üçün Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartının tələb etdiyi müqayisələr baxımından məqsədəuyğun olacaqdır.

Uçot siyasəti

12. "Uçot Siyasəti, Uçot Qiymətlərində Dəyişikliklər və Səhvlər" adlı İctimai Sektor üçün 3 №-li Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartı maliyyə hesabatlarında bir sıra keyfiyyət meyarlarına cavab verən məlumatın təmin edilməsi məqsədilə müvafiq uçot siyasətinin daimi təkmilləşdirilməsini tələb edir. Maliyyə hesabatlarında əks olunan məlumatların keyfiyyət meyarlarına və müvafiq audit tələblərinə uyğun gələn Ümumi Dövlət Sektoru üzrə məlumatların toplanılması və təqdim edilməsi əksər hüquq müstəvilərində maliyyə hesabatlarını hazırlayan şəxslərin və auditorların iş yükünü kifayət qədər artırır və hesabatların özünü daha da mürəkkəb edə bilər. Bu, xüsusilə Ümumi Dövlət Sektoru üzrə statistik əsasda hazırlanmış açıqlamalara əsaslanan və bu açıqlamaların daxil edildiyi maliyyə hesabatlarının cari tarixə hazır olmadığı hallar üçün xarakterikdir. Bundan əlavə, bəzi qanunvericiliklərdə istifadəçilər maliyyə hesabatlarından Ümumi Dövlət Sektoru üçün məlumata görə asılı deyillər. Belə qanunvericiliklərdə maliyyə hesabatlarının bir hissəsi üçün Ümumi Dövlət Sektoru açıqlamalarının hazırlanması və təqdimatına çəkilən xərclər onların verdiyi xeyirdən daha çox ola bilər. Bu baxımdan, hazırki Standart Ümumi Dövlət Sektoruna dair məlumatın açıqlanmasına imkan versə də, bunu tələb etmir. Maliyyə hesabatlarında Ümumi Dövlət Sektoruna dair məlumatın açıqlanıb- açıqlanmaması həmin qanunvericiliklərdə hökumət və ya başqa səlahiyyətli orqanlar tərəfindən müəyyən edilir.

13. Maliyyə hesabatlarında Ümumi Dövlət Sektoruna dair məlumatlar açıqlandıqda bu Standart sözügedən açıqlamaların hazırki Standartın maddələrinə uyğun gəlməsini tələb edir. Bu, Ümumi Dövlət Sektorunun maliyyə hesabatlarında müvafiq qaydada təmsil olunmasını və bu sektora dair açıqlamaların maliyyə məlumatlarının keyfiyyət meyarlarına, eləcə də anlaşılma, etibarlılıq, münasiblik, müqayisə tələblərinə uyğun gəlməsini təmin edəcəkdir.

14. İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotu Standartları ümumilikdə bütün dövlət sektoru təşkilatlarına tətbiq edilir. Lakin Ümumi Dövlət Sektorunun əhəmiyyət kəsb edən təqdimatı onun ayrı-ayrı nəzarət edilən təşkilatları üçün deyil, yalnız hökumət üçün açıqlanmalıdır. Beləliklə, bu Standart yalnız İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotu Standartları ilə müəyyənləşdirilmiş mühasibat uçotunun hesablama metodu əsasında birləşdirilmiş (konsolidasiya edilmiş) maliyyə hesabatları hazırlayan hökumətlərə tətbiq edilməsi üçün tələblər müəyyən edir. Bu hökumətlərə milli, dövlət/əyalət və yerli hökumətlər aid ola bilər.

Əsas anlayışlar

15. Bu Standartda istifadə edilmiş əsas anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

Ümumi Dövlət Sektoru maliyyə hesabatlarının statistik əsaslarında müəyyən olunduğu kimi ümumən hökumətin bütün təşkilati strukturlarını əhatə edir. Digər İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotu Standartlarında müəyyən edilmiş anlayışlar bu Standartda da eyni mənada işlənir və ayrıca nəşr edilmiş Təsbit edilmiş Terminlər Lüğətində verilmişdir.

Dövlət Müəssisələri (DM)

16. Dövlət Müəssisələri dedikdə həm ticarət müəssisələri (məsələn, kommunal xidmətlər üzrə ixtisaslaşan təşkilatlar), həm də maliyyə müəssisələri (məsələn, maliyyə institutları) nəzərdə tutulur. DM mahiyyət etibarilə özəl sektorda oxşar fəaliyyət göstərən təşkilatlardan fərqlənir. DM-lər, bir qayda olaraq, mənfəət götürmək üçün fəaliyyət göstərir, baxmayaraq ki, onlardan bəziləri ictimai qrupun müəyyən fiziki şəxslərini və təşkilatlarını ya pulsuz, ya da əhəmiyyətli güzəştlərlə mal və xidmətlərlə təmin etmək tələbinə uyğun olaraq məhdud ictimai xidmət öhdəlikləri ilə fəaliyyət göstərir.

Ümumi Dövlət Sektoru

17. Maliyyə hesabatlığının statistik əsaslarına nəzərən, Ümumi Dövlət Sektoru (ÜDS), Dövlət Maliyyə Korporasiyaları (DMK) və Dövlət Qeyri-Maliyyə Korporasiyaları (DQMK) dövlət sektorunu əmələ gətirir. Statistik-analitik məqsədlər üçün bu sektor daxilində digər altqruplar müəyyən edilə bilər. Ümumi Dövlət Sektoru Milli Hesablar Sistemi 1993-də (ən son buraxılışlar nəzərə alınmaqla) (a) bütün rezident mərkəzi, dövlət və yerli özünüidarəetmə dövlət birlikləri, (b) hökumətin hər bir səviyyəsində sosial təminat fondu, (c) hökumət birlikləri tərəfindən nəzarət edilən qeyri-bazar yönümlü qeyri-kommersiya təşkilatlarından ibarət sistem kimi müəyyən edilir.

18. Ümumi Dövlət Sektoru Milli Hesablar Sisteminin 1993-də (ən son buraxılışlar nəzərə alınmaqla) (a) bütün rezident mərkəzi, dövlət və yerli özünüidarəetmə dövlət birliklərini, (b) hökumətin hər bir səviyyəsində sosial təminat fondlarını və (c) hökumət birlikləri tərəfindən nəzarət edilən bazara yönləndirilməmiş qeyri-kommersiya təşkilatlarından ibarət sistem kimi müəyyən edilir. Maliyyə hesabatlığının statistik əsaslarına nəzərən, Ümumi Dövlət Sektoru hökumətin mərkəzi əməliyyatlarını əhatə edir və bir qayda olaraq öz əməliyyatları hökumət və dövlət qurumları tərəfindən maliyyələşdirilən qeyri-bazar yönümlü qeyri-kommersiya təşkilatlarını öz tərkibinə daxil edir. Beləcə, belə təşkilatların

maliyyələşdirilməsi, əsasən, təxsisatlar və dövlət vergilərinin paylaşdırılması, dövlət korporasiyalarından alınan dividendlər (paylardan), digər gəlirlər və borc vəsaitlər hesabına həyata keçirilir. Ümumi Dövlət Sektoruna, əsasən, dövlət idarələri, məhkəmələr, dövlət təhsil müəssisələri, dövlət səhiyyə bölmələri və digər təşkilatlar daxildir. Ümumi Dövlət Sektoruna dövlət maliyyə korporasiyaları və ya dövlət qeyri-maliyyə korporasiyaları daxil deyildir. Ümumi Dövlət Sektoruna dair məlumatların açıqlanması İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotu Standartları və maliyyə hesabatlığının statistik əsasları arasındakı əlaqənin gücləndirilməsinin maliyyə hesabatlarının istifadəçiləri üçün faydalı və müvafiq hesab olunduğu qanunvericiliklərdə həyata keçirilir. Ümumi Dövlət Sektoru üzrə açıqlamalar hazırlamağı seçən dövlətlər maliyyə hesabatlarına daxil edilən Ümumi Dövlət Sektoru haqqındakı məlumatın həmin dövlətlərin qanunvericiliklərində bu sektor üçün maliyyə hesabatlığının statistik əsaslarında müəyyən edilmiş anlayışa müvafiq gəldiyini təmin etməli olacaqlar.

Dövlət Maliyyə Korporasiyaları Sektoru

19. Dövlət Maliyyə Korporasiyaları Sektoru müvafiq hökumət tərəfindən nəzarət edilən və əsas etibarilə, maliyyə vasitəçiliyi və bazar üçün maliyyə xidmətləri göstərən maliyyə korporasiyaları, kvazi-korporasiyalarından, eləcə də qeyri-kommersiya institutlarından ibarətdir. Sözügedən sektora, həmçinin hökumət tərəfindən nəzarət edilən banklar, o cümlədən mərkəzi banklar və kommersiya prinsipləri əsasında fəaliyyət göstərən digər dövlət maliyyə institutları daxildir.

Dövlət Qeyri-Maliyyə Korporasiyaları Sektoru

20. Dövlət Qeyri-Maliyyə Korporasiyaları Sektoru müvafiq hökumət tərəfindən nəzarət edilən və bazar üçün məhsullar və ya qeyri-maliyyə xidmətləri təqdim edən qeyri-maliyyə korporasiyalarından, kvazi-korporasiyalardan və qeyri-kommersiya institutlarından ibarətdir. Sözügedən sektora, həmçinin dövlətə məxsus kommunal idarələr, eləcə də məhsul və xidmət ticarəti ilə məşğul olan digər dövlət müəssisələri daxildir.

21. Maliyyə hesabatlarının statistik əsaslarına nəzərən:

- (a) Korporasiya bazar üçün mal və xidmətlərin istehsalı məqsədilə yaradılmış hüquqi təşkilatdır;
- (b) Kvazi-korporasiya hüquqi cəhətdən müəyyən edilməmiş və ya birləşməmiş, lakin korporasiya kimi fəaliyyət göstərən təşkilatdır; və
- (c) Qeyri-kommersiya təşkilatı hüquqi şəxs kimi mal və xidmətləri yayan və ya istehsal edən, lakin öz idarəedici təşkilatı üçün maliyyə gəliri yaratmayan təşkilatdır.

22. Hazırkı Standartda müəyyən edilmiş Dövlət Müəssisələri maliyyə hesabatlığının statistik əsaslarında verilmiş dövlət korporasiyaları və ya dövlət kvazi-korporasiyaları ilə

ortaq cəhətlərə malikdir. Bununla belə, Dövlət Müəssisələri ilə həmin sektorlar arasında mütləq eynilikdən söz gedə bilməz. Məsələn, qeyri-rezident dövlət müəssisəsi dövlət maliyyə korporasiyası və ya dövlət qeyri-maliyyə korporasiyası kimi təsnifləşdirilə bilməz.

Uçot Siyasəti

23. Ümumi Dövlət Sektoruna dair maliyyə məlumatı hökumətin birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) maliyyə hesabatlarının hazırlanması və təqdim edilməsi məqsədilə qəbul edilən uçot siyasətinə uyğun olaraq açıqlanmalıdır, (Standartın 24 və 25-ci maddələrinin tələbləri istisna olmaqla).

24. Ümumi Dövlət Sektoruna dair maliyyə məlumatı təqdim edən zaman hökumət Dövlət Maliyyə Korporasiyaları Sektoru və Dövlət Qeyri-Maliyyə Korporasiyaları Sektoru müəssisələri üçün İctimai Sektor üçün 35 №-li Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartının tələblərini tətbiq etməməlidir.

25. Ümumi Dövlət Sektoru özünün Dövlət Maliyyə Korporasiyaları Sektorunda və Dövlət Qeyri-Maliyyə Korporasiyaları Sektorunda olan investisiyalarını aktiv kimi tanımalı və sözügedən aktivləri investisiya yatırılan müəssisənin xalis aktivlərinin balans dəyəri ilə uçota almalıdır.

26. Hazırkı Standart, ÜDS-i hökumətin hesabat verən müəssisəsinin bir sektoru kimi təqdim edilməsi məqsədilə ÜDS haqqında məlumatın açıqlanmasına qərar verən hökumətin konsolidə edilmiş (birləşdirilmiş) hesabatlarının fərdi hesabatlarla bölünməli olduğu fikrini əks etdirir. Bu nöqteyi-nəzərə uyğun olaraq bu Standart eyni açıqlama, eyni tanıma, qiymətləndirmə və konsolidə edilmiş (birləşdirilmiş) maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən tətbiq edilən təqdimat tələblərinin, biri istisna olmaqla, Ümumi Dövlət Sektoru açıqlamalarına tətbiq edilməsini tələb edir. Bu istisna odur ki, İctimai Sektor üçün 35 №-li Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartının tələbləri Ümumi Dövlət Sektorunun dövlət maliyyə korporasiyaları və dövlət qeyri-maliyyə korporasiyaları sektorları ilə əlaqələrinə tətbiq edilmir.

27. İctimai Sektor üçün 35 №-li Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartı nəzarət edən təşkilatlardan nəzarət edilən təşkilatların sətir-bəsətir konsolidə olunduğu maliyyə hesabatlarının hazırlanmasını tələb edir. İctimai Sektor üçün 35 №-li Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartı eyni zamanda (a) dövlət sektoruna tətbiq edilməsi səbəbindən nəzarət konsepsiyasının təfsilatlı açıqlanmasını və (b) maliyyə hesabatlığı məqsədləri üçün nəzarətin mövcud olub-olmamasının müəyyən edilməsi üzrə göstərişləri əhatə edir. İctimai Sektor üçün 35 №-li Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartının tələblərinə uyğun olaraq, maliyyə hesabatlarının statistik əsaslarında müəyyən edildiyi kimi, hökumətin nəzarət edilən təşkilatları olan Dövlət Maliyyə Korporasiyaları və Dövlət Qeyri-Maliyyə Korporasiyalarının sektorları hökumətin maliyyə hesabatlarında konsolidə edilmiş (birləşdirilmiş) olacaq.

28. Maliyyə hesabatlarının statistik əsaslarına uyğun hazırlanmış maliyyə hesabatları Ümumi Dövlət Sektorunun bütövlükdə dövlət sektoruna və Milli Hesablar Sistemi 1993-ün (ən son redaksiya nəzərə alınmaqla) kontekstində milli iqtisadiyyata təsirini əksətdirir. Bu mülahizəyə uyğun olaraq, maliyyə hesabatlarının statistik əsasları Ümumi Dövlət Sektorunun maliyyə hesabatlarından dövlət sektoru təşkilatlarını, bu sektordan kənarında, digər sektorlara investisiyalar (sərmayələr) kimi təqdim etməyi tələb edir. Bundan əlavə, maliyyə hesabatlarının statistik əsaslarına nəzərən, Ümumi Dövlət Sektorunun digər sektor təşkilatları ilə əməliyyatları hökumət hesabatlarından və ya digər analoji hesabatlardan istifadə etmir.

29. Ümumi Dövlət Sektorunun konsolidasiyasına İctimai Sektor üçün 35 №-li Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartının tələblərinin tətbiqi, Ümumi Dövlət Sektorunun maliyyə hesabatlarından daha çox, hökumətin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının yenidən təqdimatı ilə nəticələnək.

30. Bu səbəbdən, Ümumi Dövlət Sektoru haqqında maliyyə məlumatlarının açıqlanması zamanı bu sektor daxilində təşkilatlar arasındakı cari hesablar və əməliyyatlar İctimai Sektor üçün 35 №-li Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartına uyğun olaraq ləğv edilir. Bununla belə, Ümumi Dövlət Sektoru və digər sektor təşkilatları arasındakı cari hesab və əməliyyatlar ləğv edilmir.

31. Bu Standart Ümumi Dövlət Sektorundan Dövlət Maliyyə Korporasiyaları və Dövlət Qeyri-Maliyyə Korporasiyaları sektorundakı təşkilatlarında investisiyaları bu təşkilatların xalis aktivlərinin balans dəyərində tanınmasını tələb edir. Bu, hökumətin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında təqdim edilmiş maliyyə məlumatının dezaqreqatlaşmasının Ümumi Dövlət Sektorunun açıqlamalarında əks etdirilməsini təmin edəcək. Ümumi Dövlət Sektoru hökumətin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının dezaqreqatlaşması kimi qəbul olunduğu üçün bu təşkilatların xalis aktivlərinin balans dəyərindəki dəyişikliklər hökumətin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarındakı qayda ilə uçota alınacaqdır.

32. Hesabatlığın statistik əsasları bütün aktiv və öhdəliklərin (kreditlər istisna olmaqla) hər hesabat tarixində bazar qiymətinə uyğun olaraq yenidən qiymətləndirilməsini tələb edir. İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotu Standartlarına müxtəlif qiymətləndirmə tələbləri daxildir, və onlar aktivlərin və öhdəliklərin müxtəlif sinifləri üçün ilkin və cari dəyər meyarlarını irəli sürür. Bu standartlar bütün aktiv və öhdəliklərin bazar dəyərinə uyğun olaraq yenidən qiymətləndirilməsini tələb etmir. Buna görə də, Ümumi Dövlət Sektoru üzrə maliyyə hesabatlarının açıqlamalarında aktiv və öhdəliklərin qiymətləndirilməsi, Dövlət Maliyyə Korporasiyaları və Dövlət Qeyri-Maliyyə Korporasiyalarına investisiyalar da daxil olmaqla, hesabatlığın statistik əsaslarında qəbul edilmiş qiymətləndirmə əsaslarından fərqlənə bilər.

Əlavə dezaqreqatlaşdırma

33. Bəzi qanunvericiliklərdə milli hökumətlər əyalət və/və ya yerli hökumətləri idarə edə bilər və nəticə etibarilə, milli hökumətlərin maliyyə hesabatları hökumətin müxtəlif səviyyələrini konsolidə etmiş (birləşdirmiş) olur. Maliyyə hesabatları hökumətin müxtəlif səviyyələrini birləşdirdiyi təqdirdə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının əlavə dezaqreqatlaşması hazırki Standartın tələblərinə uyğun olaraq hökumətin hər səviyyəsində Ümumi Dövlət Sektoru haqqında məlumatın ayrıca açıqlanması şəklində baş verə bilər.

34. Bu əlavə dezaqreqatlaşdırma sözügedən Standart tərəfindən tələb edilmir. Buna baxmayaraq, bu, istifadəçilərə hökumətin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hər bir səviyyəsində Ümumi Dövlət Sektorlarının fəaliyyətini və həmin qanunvericiliklərdə maliyyə hesabatları və maliyyə hesabatlarının statistik əsaslarını daha yaxşı anlamaqda kömək kimi təqdim edilə bilər.

Məlumatın açıqlanması

35. Ümumi Dövlət Sektoru üzrə təqdim edilən açıqlamalar, ən azından, **aşağıdakıları əhatə** etməlidir:

- (a) Digər sektorlar üzrə investisiyaları ayrıca göstərməklə əsas siniflər üzrə aktivlər;
- (b) Əsas siniflər üzrə öhdəliklər;
- (c) Xalis aktiv/kapital;
- (d) Yenidən qiymətləndirmə üzrə ümumi artımlar və azalmalar, eləcə də **də**birbaşa olaraq xalis aktivlərdə/kapitalda tanınan digər gəlir və xərc maddələri;
- (e) Əsas siniflər üzrə gəlirlər;
- (f) Əsas siniflər üzrə xərclər;
- (g) Artıq və ya kəsir;
- (h) Əsas sinif üzrə əməliyyat fəaliyyəti ilə bağlı pul vəsaitləri hərəkətləri;
- (i) **İ**nvestisiya fəaliyyəti ilə bağlı pul vəsaitləri hərəkətləri;
- (j) **M**aliyyə fəaliyyəti ilə bağlı pul vəsaitləri hərəkətləri.

Ümumi Dövlət Sektoru üzrə açıqlamaların təqdim edilməsi üsulu hökumətin **İ**ctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotu Standartlarına uyğun olaraq hazırlanan maliyyə hesabatlarından daha geniş olmamalıdır.

36. **İ**ctimai Sektor üçün 1N^o-li Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartı maliyyə hesabatlarının tam məcmusunu (hesablama metoduna əsaslanaraq) maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat, maliyyə fəaliyyətləri haqqında hesabat, xalis aktivlər/ kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat, pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat, uçot siyasəti və maliyyə hesabatlarına qeydlər kimi müəyyənləşdirir.

37. Bu Standart maliyyə hesabatlarında əks olunmuş aktivlərin, öhdəliklərin, gəlir və xərclərin və pul vəsaitlərinin hərəkətlərinin açıqlanmasını tələb edir. Bu Standart Ümumi Dövlət Sektoru məlumatlarının açıqlanma qaydasını müəyyənləşdirmir. Bu Standarta uyğun olaraq açıqlamalar verən hökumətlər belə açıqlamaları (a) qeyd açıqlanması, (b) ilkin maliyyə hesabatlarında ayrı-ayrı sütunlar, və ya (c) əks halda, müvafiq qanunvericilikdə müvafiq hesab olunan qaydada etməlidirlər. Lakin Ümumi Dövlət Sektoru üzrə açıqlamaların təqdim edilmə qaydası İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotu Standartlarına uyğun olaraq hazırlanmış konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarından daha üstün sayılmayacaq.

38. İstifadəçilərə Ümumi Dövlət Sektoru üçün təqdim olunmuş maliyyə məlumatları ilə dövlət əməliyyatları arasındakı əlaqəni anlamağa kömək etmək məqsədilə maliyyə hesabatlarının statistik əsasları, xərclərin iqtisadi xarakterinə və ya hökumət funksiyalarının təsnifatına əsaslanan ümumi dövlət xərclərinin siniflər üzrə dezaqreqatlaşdırılmasını və açıqlanmasını tələb edir. Bəzi qanunvericiliklərdə Ümumi Dövlət Sektoru açıqlamaları ilə bağlı qəbul edilmiş hökumət funksiyalarının təsnifatı İctimai Sektor üçün 18 №-li Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartına uyğun olaraq qəbul edilmiş təsnifatlara uyğun ola bilər.

39. Təşkilatlar eyni zamanda istifadəçilərə təqdim olunan maliyyə məlumatının xarakterini anlamaqda yardımçı olacaq əlavə açıqlamalar hazırlaya bilər.

40. Ümumi Dövlət Sektorunun açıqlamalarını hazırlayan təşkilatlar, Ümumi Dövlət Sektoruna daxil olan nəzarət edilən əhəmiyyətli təşkilatları və bu təşkilatlara əvvəlki dövrdə tətbiq edilmiş hər hansı dəyişiklikləri, eyni zamanda daha öncə Ümumi Dövlət Sektoruna daxil olan təşkilatın bu sektordan çıxma səbəbini açıqlamalıdır.

41. Bu Standart Ümumi Dövlət Sektoru haqqında məlumatları açıqlamağa qərar verən təşkilatlardan Ümumi Dövlət Sektoruna daxil olan nəzarət edilən əhəmiyyətli təşkilatların siyahısını açıqlamağı tələb edir. İctimai Sektor üçün 35 №-li Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarını hazırlayan təşkilatlardan konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına daxil olan nəzarət edilən əhəmiyyətli təşkilatların siyahısını açıqlamağı tələb edir. İctimai Sektor üçün 35 №-li Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartına uyğun olaraq Ümumi Dövlət Sektoruna daxil olan maliyyə hesabatlarında birləşdirilmiş olan təşkilatların açıqlanması istifadəçilərə hökumət və onun Ümumi Dövlət Sektoru arasındakı əlaqəsini və bütövlükdə Ümumi Dövlət Sektoru haqqında məlumatı daha yaxşı anlamaqda kömək edəcək.

42. Eynilə, Ümumi Dövlət Sektoruna daxil olan nəzarət edilən təşkilatlardakı dəyişikliklərin açıqlanması istifadəçilərə zaman keçdikcə birləşdirilmiş maliyyə hesabatları və Ümumi Dövlət Sektoru məlumatları arasındakı əlaqələrə nəzarət etməyə imkan verəcək.

Birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) maliyyə hesabatları ilə üzləşdirmə

43. Ümumi Dövlət Sektorunun açıqlamaları hökumətin birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) maliyyə hesabatları ilə üzləşdirilməli və bu zaman müvafiq maliyyə hesabatlarında hər bir ekvivalent maddə üzrə üzləşdirilən məbləğ ayrıca göstərilməlidir.

44. Bu Standart Ümumi Dövlət Sektoruna uyğun olaraq açıqlanmış məbləği hökumətin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının ekvivalent məbləği ilə üzləşdirməyi tələb edir. Təşkilatlar hazırkı Standartın 23-cü maddəsinə uyğun olaraq müəyyən edilmiş dövlət maliyyə korporasiyaları və dövlət qeyri-maliyyə korporasiyaları sektorlarında aktiv sərmayəsinin məbləğindəki düzəlişləri və 35-ci maddəyə uyğun olaraq ayrı-ayrılıqda açıqlanmış maddələrə olan düzəlişləri fərdi şəkildə təqdim etməlidir. Bundan əlavə, təşkilatlar, dövlət maliyyə korporasiyaları və dövlət qeyri-maliyyə korporasiyaları sektorlarına aid olan hər bir maddəyə düzəlişlərin məbləğini açıqlaya bilər, lakin bu tələb edilmir. Bu üzləşdirmə hökumətə Ümumi Dövlət Sektoru üzrə hesabatdakı hər bir maddənin məbləği ilə hökumət hesabatındakı həmin maddənin ümumi məbləği arasındakı əlaqəni nümayiş etdirməklə onun hesabatlılıq öhdəliyini yerinə yetirməyə imkan verir.

Maliyyə hesabatlarının statistik əsaslarına uyğun üzləşdirmə

45. Maliyyə hesabatlarının statistik əsasları və İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotu Standartlarının müəyyən əməliyyatlar və hadisələrlə münasibətdə çox oxşarlıqları var. Eyni zamanda burada çoxlu fərqlər də var. Məsələn, yuxarıda 32-ci maddədə təsvir olunmuş aktiv və öhdəliklərin qiymətləndirilməsindəki fərqlərə əlavə olaraq, İctimai Sektor üçün Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartında dividend bölüşdürmə kimi qiymətləndirildiyi halda, maliyyə hesabatlarının statistik əsaslarında onlar xərc kimi qiymətləndirilir. Maliyyə hesabatlarının statistik əsasları eyni zamanda hazırda konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında əks olunmamış maliyyə xarakterli məlumatların təqdimatı üçün əməliyyatlar və başqa iqtisadi vəsaitlərin hərəkəti arasında fərqləndirmə edir və xalis kredit/ borc və pul vəsaitlərinin artığı/ kəsiri kimi maliyyə (fiskal) siyasətinin təhlili üçün xüsusi müvafiq tədbirlərə diqqət yetirir.

46. Bu standart birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) maliyyə hesabatlarında verilən ümumi dövlət sektoru üzrə açıqlamaların maliyyə hesabatlarının statistik bazası çərçivəsində təqdim edilən ümumi dövlət sektoru üzrə açıqlamalar ilə üzləşdirilməsini tələb etmir. Bu, bütün qanunvericiliklərdə təcrübəlilik, gəlir və mənfəət kimi tələblərlə bağlı narahatlıqla əlaqədardır. Lakin, şərhli açıqlama yolu ilə belə bir düzəlişin daxil olması istisna edilmir.

Qüvvəyə minmə tarixi

47. Təşkilat bu Standartı 2008-ci il 1 Yanvar tarixindən başlayan və sonrakı dövrləri əhatə edən illik maliyyə hesabatlarına tətbiq etməlidir. Standartın göstərilən tarixdən öncəki tətbiqi təqdir edilir. Təşkilat hazırkı Standartı 2008-ci ilin 1 Yanvarından əvvəlki dövrlərə tətbiq edərsə, bu barədə açıqlama təqdim etməlidir.

47A. 2015-ci ilin yanvar ayında dərc olunmuş İSMUBS 35 sayəsində 24, 26, 27, 29, 30 və 41 maddələrinə düzəliş edildi. Təşkilat İSMUBS 35 tətbiq etdiyi zaman bu düzəlişləri də tətbiq etməlidir.

48. Təşkilat bu qüvvəyə minmə tarixindən sonrakı maliyyə hesabatı məqsədləri üçün İSMUBS 33-də verilmiş mühasibatın hesablama metodunu qəbul etdikdə, bu Standart hesablama metodunun qəbul edilmə tarixini və ya bu tarixdən sonrakı dövrlərini əhatə edən təşkilatın illik maliyyə hesabatlarına tətbiq olunur.

48A. 2015-ci ilin yanvar ayında dərc olunmuş İSMUBS 33 sayəsində 48-ci maddəyə düzəliş edildi. Təşkilat bu dəyişiklikləri 1 yanvar 2017 tarixindən sonra başlayan dövrlər üçün maliyyə hesabatlarında tətbiq etməlidir. Erkən tətbiqetməyə icazə verilir. Əgər təşkilat İSMUBS 33-ü 1 yanvar 2017-dən öncə tətbiq edərsə, o bu dəyişiklikləri də eyni dövrdə tətbiq etməlidir.

Tətbiq üzrə Göstəriş İzahlar və şərhlər

Hazırkı Göstəriş İctimai Sektor üçün 22 №-li Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartının tərkib hissəsi olmayıb, yalnız Standarta əlavə kimi verilmişdir.

Maliyyə Hesabatının Əyani Strukturu

Hökumət A - Maliyyə Hesabatlarından Çıxarış

Maliyyə Hesabatlarına qeydlərdən Çıxarış

Qeyd: Ümumi Dövlət Sektoru (ÜDS) Açıqlamaları

Aşağıdakı açıqlamalar Ümumi Dövlət Sektoru üçün hazırlanmışdır. Onlar dövlət maliyyə korporasiyaları və dövlət qeyri-maliyyə korporasiyalarına uyğun olaraq fərqləndirilmiş konsolidasiya tələbləri istisna olmaqla, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında qəbul edilmiş uçot siyasətini əks etdirirlər. İctimai Sektor üçün 22 №-li Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartı, "Ümumi Dövlət Sektoru Haqqında Maliyyə Məlumatlarının Açıqlanması"-nın tələblərinə uyğun olaraq dövlət maliyyə korporasiyaları və dövlət qeyri-maliyyə korporasiyaları Ümumi Dövlət Sektorunun açıqlamalarında konsolidə olunmasa da, bu sektorun investisiyaları kimi tanınır. Dövlət maliyyə korporasiyaları və dövlət qeyri-maliyyə korporasiyalarına yatırılan sərmayə maliyyə hesabatında sərmayəçilərin xalis aktivlərinin balans dəyəri ilə qiymətləndirilən vahid sıra maddəsi kimi təqdim olunur.

Ümumi Dövlət Sektoruna bütün mərkəzi nazirliklər və əsasən qeyri-bazar fəaliyyəti ilə məşğul olan dövlət tərəfindən idarə edilən digər təşkilatlar daxildir. Bu təşkilatlar

X

Y

Z nazirlikləri ?

Hesabat dövrü ərzində əvvəllər Rabitə Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilmiş poçt xidməti ilə bağlı fəaliyyətlər indi kommersiya əsasında davam etdirilir və artıq Ümumi Dövlət Sektoru üzrə təqdim edilən maliyyə məlumatlarına daxil edilmir.

Ümumi Dövlət Sektoru üzrə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat
31 Dekabr 20X2-ci il tarixinə
(min şərti pul vahidi ilə)

	ÜDS		DMK və DQMK		Azalmalar		Yekun	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
AKTİVLƏR								
Cari aktivlər								
Pul və pul ekvivalentləri	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Alicılarla hesablaşmalar	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Mal material ehtiyatları	X	X	X	X			X	X
Avans ödənişləri	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Digər cari aktivlər	X	X	X	X			X	X
	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Uzunmüddətli aktivlər								
Alicılarla hesablaşmalar	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
İnvestisiyalar	X	X	X	X			X	X
Digər sektorlara investisiyalar	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Digər maliyyə aktivləri	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Bina və avadanlıqlar	X	X	X	X			X	X
Əsas vəsaitlər	X	X	X	X			X	X
Qeyri-maddi aktivlər	X	X	X	X			X	X
Digər qeyri - maliyyə aktivləri	X	X	X	X			X	X
	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
CƏM AKTİVLƏR	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
ÖHDƏLİKLƏR								
Cari öhdəliklər								
Malsatanlarla hesablaşmalar	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Qısamüddətli borclar	X	X	X	X			X	X
Borcların cari hissəsi	X	X	X	X			X	X
Yaradılmış ehtiyatlar	X	X	X	X			X	X
İşçilərin mükafatlandırılması	X	X	X	X			X	X
Digər cari öhdəliklər	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Uzunmüddətli öhdəliklər								

Malsatanlarla hesablaşmalar	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Borclar	X	X	X	X			X	X
Yaradılmış ehtiyatlar	X	X	X	X			X	X
İşçilərin mükafatlandırılması	X	X	X	X			X	X
Digər öhdəliklər	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
XALIS AKTİVLƏR	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
XALIS AKTİVLƏR/KAPİTAL								
Ehtiyatlar	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Yığılmış mənfəət/zərər	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Cəm xalis aktivlər/kapital	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X

Ümumi Dövlət Sektorunda maliyyə göstəriciləri üzrə hesabat
 31 dekabr 20X2-ci il tarixində bitən dövr üzrə -
 Hökumət funksiyalarının təsnifatı
 (min şərti pul vahidi ilə)

	ÜDS		DMK və DQMK		Azalmalar		Yekun	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
GƏLİRLƏR								
Vergilər	X	X			(X)	(X)	X	X
Haqlar, cərimələr, cəzalar	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Digər sektorlardan gəlirlər	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Digər köçürmələr	X	X	X	X			X	X
Digər əməliyyat gəlirləri	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
CƏMI GƏLİRLƏR	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
XƏRCLƏR								
Ümumi dövlət xidməti	X	X					X	X
Müdafiə	X	X					X	X
İctimai asayiş və təhlükəsizlik	X	X	X	X			X	X
İqtisadi əlaqələr	X	X					X	X
Ətraf mühitin mühafizəsi	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Mənzil və şəhər təsərrüfatı	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Səhiyyə	X	X	X	X			X	X
Rekreasiya, mədəniyyət və din	X	X					X	X
Təhsil	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Sosial müdafiə	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
CƏMI XƏRCLƏR	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X

Dovr iizra manfaat va ya zarar	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X

31 dekabr 20X2-ci il tarixində bitən dövr üzrə - Xərclərin iqtisadi təsnifatı
(min pul vahidi ilə)

	ÜDS		DMK və DQMK		Azalmalar		Yekun	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
GƏLİRLƏR								
Vergilər	X	X			(X)	(X)	X	X
Haqlar, cərimələr, cəzalar	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Digər sektorlardan gəlirlər	X	X	X	X	(X)	(X)		
Digər köçürmələr	X	X	X	X			X	X
Digər əməliyyat gəlirləri	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
CƏMI GƏLİRLƏR	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
XƏRCLƏR								
İşçilərə ödənilən kompensasiya	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Mallardan və xidmətlərdən istifadə	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Əsas kapitaldan istifadə	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Faiz	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Dotasiyalar	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Sosial müavinətlər	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Digər xərclər	X	X	X	X			X	X
CƏMI XƏRCLƏR	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Dövr üzrə mənfəət və ya zərər	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X

Ümumi Dövlət Sektoru üzrə xalis aktivlər/ kapitalda dəyişiklər haqqında hesabat

31 dekabr 20X2-ci il tarixində bitən dövr üzrə

(min şərti pul vahidi ilə)

	ÜDS			DMK və DQMK	Azalma lar	Yekun
	Yenidən qiymətləndirmə ehtiyatları	Ehtiyatlar	Yığılmış mənfəət (zərər)	2012	2011	2012
31 Dekabr 20x0 il tarixinə balans	X	(X)	X	X	X	X
Əmlakın yenidən qiymətləndirilməsi üzrə mənfəət	X			X		X
İnvestisiyanın yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərərlər	(X)			(X)	X	(X)
Valyuta köçürmə fərqi		(X)		(X)		(X)
Maliyyə göstəriciləri üzrə hesabatda tanınmayan xalis mənfəət və zərər	X	(X)		X	(X)	X
Dövr üzrə xalis mənfəət			X	X	(X)	X
31 Dekabr 20x1 il tarixinə balans	X	(X)	X	X	(X)	X
Əmlakın yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərərlər	(X)			(X)	X	(X)
İnvestisiyanın yenidən qiymətləndirilməsi üzrə mənfəət	X			X	(X)	X
Valyuta köçürmə fərqi		(X)		X		X
Maliyyə göstəriciləri üzrə hesabatda tanınmayan xalis mənfəət və zərər	(X)	(X)		(X)	(X)	(X)
Dövr üzrə xalis zərər			(X)	(X)	(X)	(X)
31 Dekabr 20x2 il	X	(X)	X	X	(X)	X

tarixina balans

Ümumi Dövlət Sektoru üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat
 31 dekabr 20X2-ci il tarixində bitən dövr üzrə
 (min pul vahidi ilə)

	ÜDS		DMK və DQMK		Azalmalar		Yekun	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
ƏMƏLİYYAT FƏALİYYƏTİNDƏN YARANAN PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ								
Mədxil								
Vergitutma	X	X			(X)	(X)	X	X
Malların və xidmətlərin satışı			X	X	(X)	(X)	X	X
Qrantlar			X	X	(X)	(X)	X	X
Alınmış faizlər			X	X			X	X
Digər sektorlardan hökumətə daxil olan dividendlər	X	X			(X)	(X)		
Digər daxilolmalar	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Ödənişlər								
İşçilərlə bağlı xərclər	(X)	(X)	(X)	(X)			(X)	(X)
Pensiya təminatı	(X)	(X)	(X)	(X)			(X)	(X)
Təchizatçılar	(X)	(X)	(X)	(X)			(X)	(X)
Ödənilmiş faizlər	(X)	(X)	(X)	(X)			(X)	(X)
Digər sektorlara daxil olan dividendlər			(X)	(X)	X	X		
Digər ödənişlər	(X)	(X)	(X)	(X)	X	X	(X)	(X)
Əməliyyat fəaliyyətindən yaranan xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
İNVESTİSİYA FƏALİYYƏTİNDƏN YARANAN PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ								

Tikili və avadanlığın alınması	(X)	(X)	(X)	(X)			(X)	(X)
Tikili və avadanlıq satışından gəlir	X	X	X	X			X	X
İnvestisiya satışından gəlir	X	X	X	X			X	X
Xarici valyuta ilə ifadə olunmuş qiymətli kağızların alışı	(X)	(X)	(X)	(X)			(X)	(X)
İnvestisiya fəaliyyətindən yaranan xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti	(X)	(X)	(X)	(X)	(X)	(X)	(X)	(X)
MALİYYƏ FƏALİYYƏTİNDƏN YARANAN PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ								
Kreditlər üzrə gəlir	X	X	X	X			X	X
Borc vəsaitlərinin geri qaytarılması	(X)	(X)	(X)	(X)			(X)	(X)
Maliyyə fəaliyyətindən yaranan xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə xalis artım/ (azalma)	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Dövrün əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X
Dövrün sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	X	X	X	X	(X)	(X)	X	X